

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
Spn nr 1307

Vår ref
19/697-

Dato
29. mars 2019

Svar på spm. nr. 1307 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen om tilskudd gitt til jord og driftsbygninger for perioden 2000-2018.

Det vises til spørsmål nr. 1307 til skriftlig besvarelse fra representanten Per Olaf Lundteigen den 25.03.2019. Representanten Lundteigen stiller følgende spørsmål:

Kan statsråden gi en fylkesfordelt oversikt over alle tilskudd gitt til jord (som nydyrking, grøfting og jordveier o.l.), samt alle tilskudd til driftsbygninger (som rentestøtte, lån og tilskudd) år for år i perioden 2000-2018?

Oversikt over tilskudd gitt til jord

Det er hovedsakelig 5 tilskuddsordninger som har hatt som formål å støtte investeringer i jord og bidra til å holde jord i hevd. Dette er tilskudd til nydyrking, tilskudd til grøfting, tilskudd til planering, tilskudd til senking- og lukningsanlegg foruten tilskudd til jordbruksveier. Også investeringsstøtte til miljøtiltak, dagens SMIL-ordning, med tilskudd til bl.a. utbedring av hydrotekniske anlegg bidrar til å holde jordbruksjord i hevd. SMIL-ordningen kan også benyttes til andre forurensningsreduserende tiltak og kulturlandskapstiltak mm.

Tilskudd til planering opphørte i 1985 og tilskudd til senkings- og lukningsanlegg opphørte i 1988. Begge ordningene har hatt vesentlig betydning for utformingen av dagens jordbrukslandskap.

Tilskudd til nydyrking

Finansieringsstøtte til nydyrking har blitt gitt siden slutten av 1800 tallet, men tilskudd til nydyrking ble formelt etablert fra 1918.

Ordnningen fortsatte helt frem til og med 1990, med enkelte justeringer. Også i 1991 ble det gitt tilskudd til nydyrking, da som en overgangsordning under «tilskudd til istandsetting av jord», hvor det kunne gis tilskudd til nydyrking, grøfting, bygging av jordbruksveier osv. Etter 1992 er det ikke gitt statstilskudd til nydyrking.

Tilskudd til grøfting/drenering

Tilskudd til grøfting av dyrka jord har blitt gitt fra ca 1920. Også denne ordningen fortsatte uavbrutt frem til og med 1990, da ordningen ble avviklet. Tilskudd til grøfting ble gjeninnført i 1998 for Nord-Norge og gjaldt i 1999 og 2000 for hele landet. I 2000 ble det innvilget 40,7 mill kroner i grøftetilskudd under fylkesvise BU-midler. Etter at denne siste landsdekkende ordningen opphørte i 2000, ble formålet videreført under BU-ordningen, hovedsakelig for Nord-Norge. Tilskudd til grøfting ble imidlertid lavt prioritert i BU-ordningen og opphørte i 2009. I 2012 ble det bestemt å gjeninnføre et nasjonalt tilskudd til grøfting. Fra og med 2013 gis det tilskudd til grøfting/drenering. Satsen for tilskudd ble økt til 2000 kr pr daa i 2017, og dette medførte økt søknadspågang. Det er satt av romslig med midler til å møte interessen for drenering av jordbruksjord.

Tabell: Innvilget tilskudd til drenering, 2013-2018

År	Hele landet, millioner kroner
2013	55,0
2014	61,9
2015	37,7
2016	33,1
2017	114,7
2018	103,7

Kilde: Landbruksdirektoratet

Kommunale tilskudd til nydyrking og grøfting.

Flere kommuner gir kommunalt tilskudd til nydyrking og/eller grøfting. Kommunene rapporterer ikke på dette, og samlet omfang av dette er derfor ukjent. Tilskuddet er ikke ubetydelig i de områder som omfattes av ordningen, men det har trolig mindre betydning for det totale dyrkingsomfanget.

Private landbruksveier i jordbruk og skogbruk

Tilskudd til jordbruksveier var en ordning på statsbudsjettet fra ca 1920 til 1990. Ordningen ble avviklet 1.1.1991. Det ble innført en ny tilskuddsordning for istandsetting av dyrka jord, hvor det bl.a. kunne gis tilskudd til jordbruksveier. Denne ordningen ble avviklet 1.1.1992. Etter dette har det i liten grad vært gitt statlig tilskudd til bygging av jordbruksveier.

Fra ordningen med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) kan det gis tilskudd til bygging av private landbruksveier. Tilskuddet omfatter skogbruksdelen av landbruksveien. Det gis ikke tilskudd for den delen av kostnadene til veien som hviler på

jordbruket. Noen av veiene kan ha nytte for både jordbruk og skogbruk, men tilskuddet knyttet til skogbruksinteressene.

SMIL (Spesielle miljøtiltak i jordbruket)

Investeringsstøtte til miljøtiltak ble innført i 1988 og har senere blitt utvidet og omdøpt til SMIL, dvs. Spesielle miljøtiltak i jordbruket. En betydelig andel av SMIL-midlene går til utbedring av hydrotekniske anlegg. Hovedformålet med dette tilskuddet er å utbedre skader på eldre hydrotekniske anlegg for å redusere risiko for skader, erosjon og forurensning. Tilskuddet bidrar også til å holde jord i hevd, og til å bevare jorda som ressurs for matproduksjon.

Se tabellen under for oversikt over avsetning til ordningen det enkelte år. De største utfordringene knyttet til gamle hydrotekniske anlegg finner en normalt i leirjordområdene, og gjerne i forbindelse med planeringer. Klimaendringene, med mer nedbør og større intensitet, tilsier økt behov for vedlikehold og oppgradering av slike anlegg. Det er de siste årene avsatt midler til prioritert utbedring av hydrotekniske anlegg over jordbruksavtalen.

Tabell: Innvilget tilskudd til hydrotekniske anlegg i perioden 1990-2018.

År	SMIL- Innvilget tilskudd til hydrotekniske anlegg i mill. kroner	År	SMIL- Innvilget tilskudd til hydrotekniske anlegg i mill. kroner
1990	4,7	2006	11,6
1991	6,6	2007	11,1
1992	6,5	2008	14,1
1993	5,2	2009	16,3
1994	3,9	2010	18,5
1995	3,6	2011	20,9
1996	3,5	2012	26,8
1997	2,4	2013	31,7
1998	4,0	2014	39,2
1999	4,7	2015	31,3
2000	7,6	2016	32,7
2001	6,9	2017	51,6
2002	9,3	2018	46,4
2003	7,7		
2004	8,0		
2005	9,0		

Kilde: Landbruksdirektoratet

Representanten Lundteigen etterspør også fylkesvis fordeling av tilskuddene. Fylkesvis fordeling av tilskudd til drenering og SMIL-ordningen ligger som vedlegg grunnet tabellstørrelsen.

Oversikt over tilskudd gitt til driftsbygninger

Støtte til investeringer i driftsbygninger i perioden 2000-2018 har hovedsakelig blitt gitt over bygdeutviklingsmidlene, som fra 2015 endret navn til investerings- og bedriftsutviklingsordningen (IBU-ordningen). Det har i perioden 2000-2018 blitt gitt støtte i form av tilskudd, lån og rentestøtte. Tabellen under gir en oversikt over investeringsstøtte gitt innen tradisjonelt landbruk i perioden 2000-2018. Størstedelen av støtten innen tradisjonelt landbruk har gått til investeringer i driftsbygninger. I perioden 1999-2002 ble det gitt rentefrie investeringslån. Disse ble erstattet med en ordning der det ble gitt tilskudd til nedskrivning av lån, den såkalte rentestøtteordningen. Då målet med ordningen i stor grad kunne dekkes innenfor det ordinære investeringstilskuddet, og det i tillegg var krevende å forvalte, ble ordningen avvirket i forbindelse med jordbruksoppgjøret 2015. Tall i tabellen under relatert til grøfting og kjøp av tilleggsareal gjelder for fylkene Troms og Finnmark.

Det har i tillegg til dette blitt gitt lån til landbruksformål over lavrisikolåneordningen, finansiert over Nærings- og fiskeridepartementet sine budsjetter. Innovasjon Norge har tall for årlig lånebeløp til landbruket i perioden 2005-2018. Siden 2014 har Innovasjon Norge hatt ambisjon om reduksjon av utlånsvolumet til landbruk. Innvilgning av lavrisikolån til landbruket har av den grunn blitt redusert de siste årene

Tabell: Tilskudd, lån og rentestøtte til tradisjonelt landbruk i perioden 2000-2018, mill. kroner

År	IBU-Tilskudd	Rentefrie BU-lån	Låneramme rentestøtte	Grøfting	Kjøp av tilleggsareal	Lavrisikolån-netto	Risikolån brutto lånesum
2000	84,7	117,9		40,7	2,7		
2001	96,3	125,3		2,7	4,2		
2002	160,8	151,4		2,7	2,0		
2003	127,4		325,5	2,5	2,3		
2004	136,9		383,6	2,3	2,5		
2005	234,5		573,3	1,3	1,3	607,5	
2006	192,3		553,9	1,1	3,2	489,2	12
2007	201,0		582,2	0,6	2,2	357,9	9,6
2008	209,1		657,7	0,4	2,8	508,7	10,8
2009	304,1		831,6	0,4	4,1	688,0	45,8
2010	286,0		949,3	0,2	1,6	632,0	28,7
2011	271,2		905,0	1,9	4,8	612,6	36,2
2012	334,3		1063,7	0,6	3,7	869,2	21,9
2013	375,6		1056,9	0,5	1,8	915,7	21,2
2014	371,5		939,5			503,6	34,3
2015	438,0		1220,0			413,3	28
2016	458,8					416,5	24,8

2017	518,1					507,0	22,9
2018	542,0					470,0	23,5
SUM	5342,6	394,6	10042,2	57,9	39,2	7991,2	319,7

Kilde: Innovasjon Norge

Jeg vil for øvrig henvise til Landbruksdirektoratet sine statistiksider på nett, <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/statistikk>. Der kan representanten Lundteigen finne mye nyttig tilskuddsinformasjon.

Med hilsen

Olaug Vervik Bollestad

Vedlegg: Tilsagn per fylke for drenering

Fylke	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Sum
Østfold	4 174 710	5 866 405	3 427 645	2 413 700	14 262 085	12 341 085	42 485 630
Oslo og Akershus	4 162 745	7 966 010	3 475 365	4 028 012	16 147 615	13 074 965	48 854 712
Hedmark	8 432 630	8 863 330	3 655 290	3 633 920	14 419 310	7 051 370	46 055 850
Oppland	6 487 992	3 859 569	2 143 185	1 297 640	2 892 139	2 220 520	18 901 045
Buskerud	2 660 540	2 069 527	915 545	1 658 930	4 604 830	3 015 005	14 924 377
Vestfold	6 179 720	6 071 265	4 275 470	3 396 865	16 065 800	8 764 920	44 754 040
Telemark	1 046 260	977 465	974 145	877 590	1 703 970	3 019 160	8 598 590
Aust-Agder	436 435	687 050	952 475	728 155	1 400 240	1 620 180	5 824 535
Vest-Agder	401 910	708 045	563 740	514 980	1 073 480	1 513 510	4 775 655
Rogaland	3 349 220	2 936 500	1 511 670	2 001 720	7 692 485	11 519 275	29 010 870
Hordaland	1 014 660	1 527 135	1 058 130	565 265	3 150 150	3 910 450	11 225 790
Sogn og Fjordane	1 440 260	1 418 580	832 220	798 390	2 070 350	2 405 780	8 965 580
Møre og Romsdal	3 536 970	3 793 195	3 394 930	2 578 785	3 878 485	6 003 580	23 185 945
Sør-Trøndelag	5 249 798	4 000 889	2 778 980	1 687 030	8 395 320	-	22 112 017
Nord-Trøndelag	3 366 410	5 518 935	3 950 550	2 948 195	11 843 590	-	27 627 680
Trøndelag	-	-	-	-	-	17 725 945	17 725 945
Nordland	3 017 275	4 466 030	2 803 290	3 212 835	4 284 844	7 937 230	25 721 504
Troms	26 110	978 549	766 000	625 760	1 279 050	779 610	4 455 079
Finmark	3 014	215 875	189 730	169 915	97 560	775 200	1 451 294
Sum	54 986 659	61 924 354	37 668 360	33 137 687	115 261 303	103 677 785	406 656 148

Tilsagn per fylke for hydrotekniske tiltak, i tusen kroner

Fylke	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Østfold	907	1 184	1 277	1 858	1 469	1 380	1 509	2 316	4 116	4 165	4 381	78	5 885	7 849	9 662	7 101	6 219	8 559	6 708	
Oslo og Akershus	931	1 229	1 858	1 178	1 349	2 470	3 652	2 733	3 760	5 173	7 149	7 093	8 877	7 859	11 570	8 709	8 599	14 377	16 094	
Hedmark	386	378	621	311	255	325	491	156	381	536	635	963	1 269	2 253	2 711	1 945	2 901	2 003	1 504	
Oppland	93	50	9	-	25	11	14	115	92	193	81	26	133	108	204	59	77	75	30	
Buskerud	409	635	309	327	733	732	1 384	911	917	1 124	704	1 284	1 294	1 980	2 535	2 324	2 455	3 972	1 908	
Vestfold	108	271	211	164	1 139	1 416	1 441	1 821	2 183	2 191	2 290	3 048	3 148	3 794	3 359	2 562	2 891	5 173	3 970	
Telemark	208	203	322	287	-	34	264	548	456	379	343	286	653	567	1 070	1 225	672	1 138	830	
Aust-Agder	60	43	77	83	255	203	325	90	209	158	38	428	190	562	292	156	244	125	222	
Vest-Agder	15	63	39	-	-	-	110	20	86	11	91	42	26	14	22	99	6	44	70	
Rogaland	304	60	-	-	15	8	15	-	48	-	-	-	-	255	268	387	506	1 178	853	
Hordaland	73	-	27	225	-	152	100	125	74	83	11	135	54	15	46	-	-	414	144	
Sogn og Fjordane	719	278	156	196	58	129	90	34	134	87	-	-	-	-	-	-	40	-	349	
Møre og Romsdal	1816	1 042	847	1 629	632	771	973	720	462	602	688	1 082	929	957	1 115	803	1 377	712	737	
Sør-Trøndelag	345	561	195	311	266	256	306	437	312	185	153	922	1 493	2 213	1 770	1 142	1 761	3 358	-	
Nord-Trøndelag	1174	797	3 252	1 025	1 805	1 044	912	1 106	803	1 345	1 747	1 822	2 802	3 234	4 352	4 607	4 820	10 127	-	
Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12 836
Nordland	18	51	59	101	21	30	-	-	64	30	151	91	78	74	239	258	113	299	118	
Troms	18	85	69	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Finnmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sum	7 584	6 930	9 327	7 693	8 024	8 960	11 586	11 131	14 095	16 262	18 461	17 298	26 831	31 734	39 215	31 374	32 681	51 553	46 373	

